

1. ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Μέσο: ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ_B2

Ημ. Έκδοσης: . . .01/02/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .01/02/2026

Σελίδα: 1

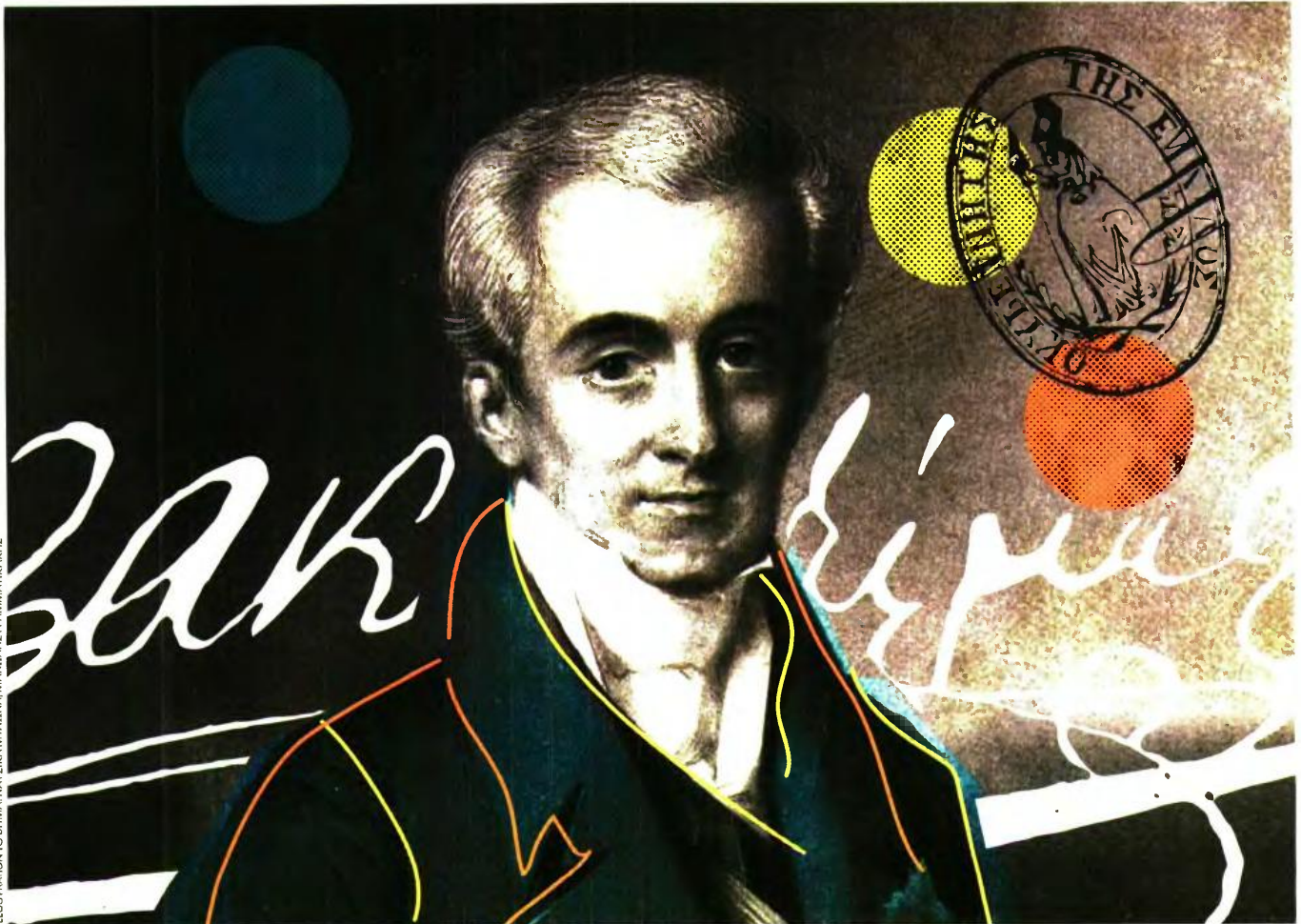
Τα πρόσωπα του Ιωάννη
Καποδίστρια στην Ιστορία
και τη λογοτεχνία

1. ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Μέσο: ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ_B2

Ημ. Έκδοσης: . . .01/02/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .01/02/2026

Σελίδα: 3

Τα πρόσωπα του Καποδίστρια

«Ποιος επαναστάτης του Μοριά ή της Ρούμελης δεν ήθελε να συνδέεται με αυτόν τον καλλιεργημένο Κερκυραίο που διακρίθηκε ως υπουργός Εξωτερικών του Τσάρου Αλεξάνδρου;»

ΘΑΝΟΣ Μ. ΒΕΡΕΜΗΣ

«Αντιμετώπιζε, δικαιολογημένα ίσως, την προοπτική της ελευθερίας ως θαυματουργία»

ΜΑΡΙΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

«Το πώς θα τον κοιτάζουμε μαρτυρεί ποιοι είμαστε εμείς σήμερα, όχι εκείνος τότε»

ΚΑΡΟΛΙΝΑ ΜΕΡΜΗΓΚΑ

Η ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΚΑΙ Ο «ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΒΙΟΣ» ΕΝΟΣ ΗΓΕΤΗ

Στις 19 Δεκεμβρίου 1931, εκατό χρόνια μετά τη δολοφονία του Ιωάννη Καποδίστρια στο Ναύπλιο, τελούνταν στα Προπύλαια του Πανεπιστημίου Αθηνών τα αποκαλυπτήρια του ανδριάντα του. Επρόκειτο για μια συμβολική στιγμή: με την πράξη αυτή ο Κυβερνήτης εντασσόταν επίσημα στο πάνθεο της εθνικής ιδεολογίας όπως αυτή δηλώνεται από τα υπόλοιπα αγάλματα του συγκεκριμένου χώρου. Η αξιοσημείωτη καθυστέρηση σε σχέση με

τον Ρήγα Φεραίο (1871), τον Πατριάρχη Γρηγόριο Ε' (1872), τον Αδαμάντιο Κοραή (1875) υπαινίσσεται τις αντιστάσεις και τις αντιδράσεις που χαρακτήρισαν την πρόσληψή του κατά τον πρώτο αιώνα της μνήμης του. Μετά την 27η Σεπτεμβρίου 1831 ο Καποδίστριας δεν ήταν η σημερινή κοινά αποδεκτή προσωπικότητα - αντίθετα, μάλιστα. Η εικόνα του, στον απόηχο και του σκληρού εμφυλίου πολέμου ο οποίος ακολούθησε τον θάνατό του, παρέμεινε πολιτικά πολωμένη. Για να απαλυνθεί αυτή και ο Κυβερνήτης να διεκδικηθεί στον «δευτέρο βίο» του από τη Δεξιά και την Αριστερά ως πρότυπο αυστηρής και λιτής διακυβέρνησης ή ηγέτη με γνήσια έγνοια για τον λαό, αντιτίστοιχα, χρειαζόταν να οβήσουν οι αντιπαλότητες της εποχής, όπως και

οι ιδεολογικές διαιρέσεις από τις οποίες προέκυψαν. Με τη λείανση των πρότερων αιχμών μπορούσαν να έρθουν στην επιφάνεια οι διαφορετικές όψεις του: η αριστοκρατική καταγωγή, η διπλωματική αριστεία στο εξωτερικό, οι πολιτικές ικανότητες, ο εναγκαλισμός της φωτισμένης δεσποτείας, η ηθική ακεραιότητα, η θρησκευτικότητα, ο μοναχικός χαρακτήρας, το τραγικό τέλος. Αφήνοντας τη ζωή του ημιτελή, ο Ιωάννης Καποδίστριας αναδείχθηκε σε ένα από τα μεγαλύτερα «what if» της νεότερης ελληνικής ιστορίας και εκεί οφείλεται ως έναν βαθμό η γοητεία που ασκεί στο συλλογικό φαντασιακό: στο αναπάντητο ερώτημα για τη δυναμική συνέχεια του έργου του και τη δυναμική Ελλάδα που θα προέκυπτε από αυτό. Τέτοιου είδους απόπειρες βέβαια,

όπως έδειξε και ο θόρυβος γύρω από την πρόσφατη ταινία του Γιάννη Σμαραγδή, υποκρύπτουν την αναδρομική προβολή σύγχρονων ανησυχιών. Κατά την ουδέερη παρατήρηση του Χρήστου Λούκου, η επικαιρότητα του Καποδίστρια «οφείλεται στο γεγονός ότι η ελληνική κοινωνία, στις αρχές του 21ου αιώνα, επιμένει να αναζητεί στο παρελθόν τα αίτια των αδιεξόδων της, στρέφει προς τα πίσω το βλέμμα της για να ορίσει το παρόν της, ή ακόμη, για να σχεδιάσει το μέλλον της».

Μάρκος Καρασαρίνης

1. ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Μέσο: ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ_B2

Ημ. Έκδοσης: . . .01/02/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .01/02/2026

Σελίδα: 4

ΤΟ ΒΗΜΑ ILLUSTRATION

Γεννήθηκε στις 10 Φεβρουαρίου 1776, τη χρονιά που η Αμερική ολοκλήρωνε τον αγώνα της κατά της Βρετανίας, διεκδικώντας με τη Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας το δικαίωμα των πολιτών της στη ζωή, την ελευθερία και την επιδίωξη της ευτυχίας. Ο Ιωάννης Καποδίστριας γεννήθηκε τη χρονιά που ο Ανταμ Σμιθ δημοσίευσε τον *Πλούτο των εθνών*, ο Τόμας Πένν την *Κοινή Λογική* και ο Τζέρεμι Μπένθαμ το *Ρήγμα στην Κυβέρνηση*.

Γεννήθηκε λίγο μετά τον Επταετή Πόλεμο ανάμεσα στην Αγγλία και τη Γαλλία για την κατοχή των αποικιών στη Βόρεια Αμερική. Γεννήθηκε έξι χρόνια μετά τα Ορλωφικά του 1770 που έβαλαν ταφόπλακα στην ελληνική επανάσταση για μισό αιώνα.

Από τη γενέτειρά του, Κέρκυρα, χρειάζοταν ταξίδι εννιά μερόνυχτα για να φτάσει στη Γαλινοτάτη Δημοκρατία, τη Βενετία, το 1794, και είκοσι οκτώ ημέρες στο Λαζαρέτο για καραντίνα. Από τη Βενετία το 1795 θα έφτανε στην Πάδοβα σε οκτώ ώρες για να σπουδάσει ιατροφιλόσοφος.

Το 1807 η Ιόνιος Γερουσία διόρισε τον Καποδίστρια Γενικό Επίτροπο για την άμυνα της Λευκάδας από την αρπακτικότητα του Αλή Πασά. Το 1815 με εντολή του Τσάρου Αλεξάνδρου Α΄ ο Καποδίστριας έλαβε μέρος στο Συνέδριο της Βιέννης όπου αποφασίστηκαν οι γεωπολιτικές συνθήκες της μεταναπολεόντειας Ευρώπης.

Μετά την ολοκλήρωση των εργασιών του συνεδρίου, ο Καποδίστριας ορίστηκε από τον Τσάρο επικεφαλής της ρωσικής διπλωματίας. Ήταν μόλις 39 ετών και είχε ήδη φτάσει στην υψηλότερη επαγγελματική θέση της καριέρας

Θάνος Μ. Βερέμης

Ο εκλεκτός των Ελλήνων

“ Ο Καποδίστριας υπήρξε αναμφίβολα ένας από τους λίγους Έλληνες που γνώριζαν τον κόσμο της διπλωματίας και είχε την ακεραιότητα του πιο τίμιου από τους ηγέτες των επαναστατημένων

του. Η περιφημη σύγκρουση ανάμεσα στον Πρωθυπουργό της Αυστρίας, Κλέμενς Βέντσελ Νέπομουκ Λόθαρ, Πρίγκιπα φον Μέτερνιχ (1773-1859), και τον Ιωάννη Καποδίστρια ως υπουργό Εξωτερικών της Ρωσίας εκδηλώθηκε ανάμεσα στο 1818 στο συνέδριο του Ααχεν και τη διάσκεψη του Κάρλσμπατ το 1819, όταν η Αυστρία και η Πρωσία αστυνόμευαν τους φιλελεύθερους Ευρωπαίους. (Ο Χένρι Κίσιγγκερ παρακολουθεί τη διαμάχη των δύο ανδρών στο βιβλίο του *A Word Restored. Metternich, Castlereagh and the Problems of Peace, 1812-1822*, εκδ. Houghton Mifflin, 1957.)

Το 1828 ο Καποδίστριας ανέλαβε

την ηγεσία της χώρας με τον Μοριά ακόμη στα χέρια του Ιμπραήμ Πασά και τους Έλληνες σε εμφύλια διαμάχη.

Ποιος επαναστάτης, όμως, του Μοριά ή της Ρούμελης δεν ήθελε να συνδέεται με αυτόν τον καλλιεργημένο Κερκυραίο που διακρίθηκε ως υπουργός Εξωτερικών του Τσάρου Αλεξάνδρου; Με σημαντικό αντίπαλο στην Ελλάδα τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο, ο Καποδίστριας υπήρξε αναμφίβολα ένας από τους λίγους Έλληνες που γνώριζαν τον κόσμο της διπλωματίας και είχε την ακεραιότητα του πιο τίμιου από τους ηγέτες των επαναστατημένων.

Είχε εξασφαλίσει την υποστήριξη του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, ο οποίος πένθησε με ειλικρίνεια τον βίαιο θάνατό του.

Η ευθύνη της οικογένειας Μαυρομικάλη από τη Μάνη συνοδεύει την παραδοσιακή συμπεριφορά μιας φάρας που έδωσε πολλές ζωές στον Αγώνα. Αξίζει μία επίσκεψη στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο για να δει κανείς το πορτρέτο του Ηλία Μαυρομικάλη, ενός νεαρού με φυσιογνωμία αγγέλου.

Ο κ. Θάνος Μ. Βερέμης

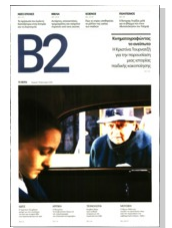
είναι ομότιμος καθηγητής ΕΚΠΑ.

1. ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Μέσο: ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ_B2

Ημ. Έκδοσης: . . .01/02/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .01/02/2026

Σελίδα: 5

Βιβλιογραφία

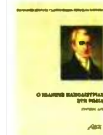
ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Ο Χρήστος Λούκος δίνει με το βιβλίο *Ιωάννης Καποδίστριας. Μια απόπειρα ιστορικής βιογραφίας* (εκδ. Μ.Ι.Ε.Τ., 2022), καρπό πολυετούς έρευνας του προσώπου και του γεωγραφικού, κοινωνικού και πολιτικού πλαισίου εντός του οποίου έδρασε, την πιο πλήρη και τεκμηριωμένη ως σήμερα βιογραφία του Κυβερνήτη.

Το αθέατο εγχειρίδιο (εκδ. Εστία, 2024) του Α. - Ι. Δ. Μεταξά ανατρέχει σε επιλεγμένα κείμενα του Ιωάννη Καποδίστρια προκειμένου να αντλήσει από τις διατυπωμένες εκεί απόψεις του έναν «καποδιστριακό κανόνα» επίλυσης διαφορών και τις ουσιαστικές καθοδηγητικές αρχές που όρισαν τη διπλωματική σκέψη και πράξη του.

Ο Ιωάννης Καποδίστριας στη Ρωσία (εκδ. Ασητέη, 2015) του ρώσου ιστορικού Γκριγκόρι Αρς καλύπτει τη δραστηριότητά του ως διπλωμάτη στην υπηρεσία του τσάρου Αλέξανδρου Α', τις σχέσεις του με το ελληνικό διαφωτιστικό κίνημα και την προσέγγιση της Φιλικής Εταιρείας στον ίδιο στα πρόθυρα της Ελληνικής Επανάστασης.

Οι **Θάνατοι Μ. Βερέμητς** και Ιάκωβος Δ. Μιχαηλίδης πραγματεύονται στο *Ιωάννης Καποδίστριας. Ο «αμνός» της Παλιγγενεσίας των Ελλήνων* (εκδ. Μεταίχμιο, 2020) την ιστορία του πρώτου Κυβερνήτη της Ελλάδας συνθέτοντας ταυτόχρονα ένα οδοιπορικό στον προεπαναστατικό και επαναστατημένο ελληνικό κόσμο και αναδεικνύοντας τα κρίσιμα επαναστατικά δилήμματα που αντιμετώπισε ο Ελληνισμός.

«Ένας «ξένος» που βρίσκεται σήμερα αλόγουρά μας, παντού και πουθενά: το αποτύπωμα του έργου του ακόμα ορατό, ο ίδιος ακόμα άγνωστος. Το όνομά του, Ιωάννης Καποδίστριας». Η Καρολίνα Μέρμηνγκα επιχειρεί με το *Κάτι κρυφά μυστήριο* (εκδ. Μελένη, 2019) να διεκδικήσει λογοτεχνικά στον βίο και την προσωπικότητα του Καποδίστρια.